

HYVÄN
SARJAKUVAN
PUOLESTA!

Lailla sulku sarjakuvien väkivallalle...Keltainen kakara on kasvanut ihmisudeksi...Tuure Salo uhkaa tappaa väkivaltalehdet...Väkivaltaviihde: piilevä aikapommi...

Mitäpä nämä ovat muuta kuin poimintoja päivä- ja kulttuurilehtiemme otsikoinista kolmen viime vuoden ajalta. Viime vuonna täyteen vauhtiin pyörähtänyt viihteen ja lastenkulttuurin uudelleenarviointi on saanut taakseen järjestöjä yhteiskuntamme laidasta laitaan. Johtoajatuksena puhutaan taistelusta kansallisen kulttuurin puolesta. Tämä onkin erinomainen linja, jota Sarjakuvaseura myös kannattaa. Huolestumista sen sijaan on herättänyt se kepeys, jolla sensuuria tarjotaan ratkaisuksi ulkomaisen tuontikulttuurin pulmaan.

SENSUURI

Mikä sensuurissa sitten on vikana? Eikö ole vallan hyvä ajatus, vaikkapa juuri sarjakuvan kohdalla, että lähdetäisiin parantamaan tilannetta kummastakin päästä: toisaalta tuettaisiin kotimaista sarjakuvaa, toisaalta ala-arvoisin tuontimateriaali kielletäisiin täysin tai pantaisiin ankaralle verolle mikä ajaa saman asian. Näin sensuuri palvelisi hyvin kotimaisen kulttuurin asiaa?

Mutta matkassa on mutka, ja se mutka on lainlaadinnassa. Viime kädessä ongelma taitaa olla tekninen, mikä käy ilmi oikeusministeriön asettaman sarjakuvatoimikunnan mietinnöstä 1962. Toimikunnan tehtävänä oli valmistaa esitys, joka antaisi mahdollisuuden ryhtyä laadultaan ala-arvoisten sarjakuvien leviämisen rajoittamiseen. Toimikunta ei suositellut lainsäädäntötoimenpiteitä sarjakuvien leviämisen rajoittamiseksi. Seuraava lainaus mietinnöstä on valaiseva: "...Kysymys siitä onko jokin kirjoitus tai kuvallinen esitys katsottava lapsille tai nuorisolle tarkoitetuksi, kuin myös siitä milloin sellainen ilmeisesti on omiaan vaikuttamaan raaistavasti tai muulla tavalla mielenterveyttä vahin-

goittavasti, olisi jätettävä viranomaisen harkittavaksi ja viime kädessä, jos syyte nostetaan, tuomioistuimen ratkaistavaksi. Asiaa arvosteltaessa luonnollisesti kiinnitettäisiin erityistä huomiota kirjoituksen tai kuvan aihepiiriin tai esitystapaan kuin myös siihen, millainen painotuote muutoin on sisällykseltään. Asian luonteesta johtuu, että tällaisen rikoksen tunnusmerkistön määrittelyssä ei voida välttyä tietyltä epämääräisyydeltä, mikä silloin, kun kysymys on rangaistuksella uhatusta toiminnasta, on arveluttavaa."

Tässä on huomattava että lainauksessa on puhe yksinomaan seuraamustoimenpiteistä, toimikunnan kanta kaikkinaiseen ennakkotarkastukseen, so. varsinaiseen sensuuriin, oli ehdottoman kielteinen. Mutta näinkin lainlaadinnan asiantuntijoita arvelutti väljyys ja tulkinnanvaraisuus. Siinä asia onkin pähkinänkuoressa: kuka takaa oikeudenmukaisuuden jos laki antaa viranomaiselle vallan toimia oman makunsa mukaan? Tällöin juuri voi sarjakuvan kohdalla käydä niin, että lapsi heitetään pesuveiden mukana.

HUONO IMAGO

Sarjakuva on tosiaan erityisen havoittuvainen sellaisessa tilanteessa. Siksi että sen arvostus on heikko, imago huono. Monet ovat valmiita tuomitsemaan sarjakuvan sellaisenaan. Itse asiassa niin tuntuu vähän käyneenkin viime vuoden aikana. Julkisessa keskustelussa on puhuttu yleisemmin väkivaltavihteestä ja eritellen TV-sarjoista sekä sarjakuvalehdistä. Mutta kuten aivan alussa lainatut otsikotkin kertovat, on sarjakuva nostettu syntipukiksi ennen muita. Sarjakuvan aseman vuoksi murehtivaa lohduttaa vain puolittain se tosiasia, että syytös on väärä ja lisäksi aivan vikaosoitteessakin. Tällä erää jätämme väkivaltaisuuden ja uuslukutaidottomuuden todellisten syiden pohtimisen tuleviin infoihin. Varmaa kuitenkin on että yhteiskunnalliset sekä sosiaaliset rakenteet ovat sarjakuvia oikeampi osoite. Sarjakuvan ystävää ei liioin lohduta varmuus siitä, että meillä pysyttäisiin tuottamaan laadukkaita sarjoja. Sarjoja, jotka aivan omalla painollaan veisivät lukijoiden suosion ja jät-

HYVÄN
SARJAKUVAN
PUOLESTA!

täisivät ala-arvoisen roskan ilmeettömään vähäpätöisyyteensä. On selvää, että sarjakuvan puolustuksessa tarvitaan konkreettisia näyttöjä. Ja se taas merkitsee rahaa: Suomen sarjakuvanystävälle ja -tekijöille ei päivä paista ennen kuin piirtämiseen ja opiskeluun kuluva vaiva korvataan asianmukaisesti.

LEHDISTÖ AVAINASEMASSA

Näin päädyimme yhteiseen rintamaan kansallisen kulttuurin puolesta. Mutta emme halua ajaa sen asiaa kielloin vaan rakentavasti. Nyt on näytettävä mitä kykyjä kansalla on. Avainasemassa ovat maamme päivälehdet, niistä suurimmista alkaen paikallislehtiin asti. Lehdille on tehtävä mielekkääksi kotimaisen sarjan julkaiseminen. Ehkä siihen ei yksin riitä Suomen Sarjakuvaseuran kiitos tehtyä kulttuuriteosta. Jos lehdistö kaipaa konkreettisempaa yllykettä, mistä me löydämme sen?

Timo Reenpää